

UČITELJSKI LIST

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

zhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Slovenski rokopisi naj se pošiljajo na uredništvo v Sežani na Krasu, hrvatski na naslov: Vinko Sepič, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovenskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane L. 24.— Upravništvo v Trstu, ulica Molin grande 16, I. n. — Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Štev. 7

V Trstu, dne 1. marca 1922.

Leto III.

E PUR SI MUOVE!

Izobraževalna akcija «Zveze» napreduje. Dvoje ali troje sestankov smo imeli doslej, ne da bi si bili napravili prej podroben načrt, ne da bi si zarisali pot. Je pač tako: človek vidi, kam mora in če je njegovo hotenje dovolj trdno, če je njegova vztrajnost dovolj žilava, ga ne bo ustavila nikaka ovira, kadar bo šel za cilji.

Misel o izobraževalni akciji ni nova: počitniški izobraževalni tečaj, nameravan v poletju 1920, bi bil že z delom zastavil, ko bi ne prišla reakcija in preprečila vsako krettnjo, vsak svoboden dih. Z reakcijo seveda potreba ni umrla. Med učiteljstvom je bilo mož, ki so živo čutili, kje smo najšibkejši, kje ima stan svoje ranljivo mesto. Če nam liberalna šola ni oskrbela socialnega spoznanja, ki ga vsak višji poklic nujno rabi in brez katerega smo v javnosti kakor brez tal in v življenju brez umevanja najenostavnejših dnevnih vprašanj, je pa organizacija poklicana, da zapre to nevarno vrzel ali da vsaj prične z delom, ki ni nič manj važno kakor vsa strokovna priprava učitelja za uspešno poučevanje. Vsi reformatorji šolstva zadnjih treh desetletij trdijo to in vsi načrti, ki hočejo izboljšati učiteljska kot semenišče ljudskošolskega učiteljskega naraščaja, zahtevajo tudi pouk v sociologiji, moderni vedi, ki doslej pri nas še ni mogla do mesta, ki jej gre radi njene izredne važnosti.

Povsem naravno, da se je misel o sociološki naobrazbi učiteljstva pri lanskem delegacijskem zborovanju v Vipavi zopet prebila na vrh. Tov. Tavčar jo je sprožil in četudi ni onega dne navidez našla odmeva, je pa dejansko zmagala in danes imamo gibanje, ki ne kaže le, da živimo, temveč tudi že poraja sadove. Nič ne de, če še ni vse gibanje dovolj jasno in sistematično, če ga nekateri mlajši tovariši ne umejo in vpoštevajo kakor bi bilo želeti. nič ne de, če predvsem teritorialno ni pravega reda v našem samoizobraževalnem delu: vsako vrenje je spčetka kalno in se šele polagoma izčisti! Za začetek je bila potrebna neznatna skupina — kjerkoli —, ki je prepričana o nujnosti in ki zaorje brazdo in to skupino imamo! Že to je velika

pridobitev! Vidimo pa tudi v voloskem in idrijskem okraju isto stremljenje, vsaj v nastavkih in drugi okraji bodo mrcali slediti, predvsem Gorica in Postojna. Tako postaja izobraževalno delo osrednje vprašanje naše organizacije, zato ne pretiravamo, če trdimo, da bo razvoj «Zveze» zelo odvisen od rešitve tega vprašanja. Zvezina društva potrebujejo pomladka, ki ga moramo pripraviti s sistematično izobrazbo učiteljskega naraščaja v vseh onih stvareh, ki jih srečamo na vsak korak v javnem življenju. Kakor so si Angleži v glasoviti «Fabian - Society» vzgajali vrsto znamenitih mož, da so prevzeli važna mesta v državi, mora tudi naša organizacija zdraviti in vsposobiti darovite ljudi, da ne bodo le delavni organizatorji v stanovskem krogu, ampak tudi krepke, aktivne postavke v vsej naši javnosti. Bolj kakor kdaj prej smo sami sebi prepuščeni, zato pa toliko lažje pokažemo, koliko sil je v nas, koliko si upamo ustvariti iz svojih lastnih moči! Dve leti obstoja ima «Zveza» za seboj in reči moramo, da ju nismo zavrgli, dasi nista bili roznati. Pogled nazaj nas krepi, ko zremo v prihodnost. «Zveza» pluje v mirnejših vodah in tak čas je pripraven za smotreno izobraževalno delo, ki mora polagoma globlje in globlje.

Kaj in kako bo izobraževalna akcija razvila, to je predvsem vprašanje onega, ki jo vodi. Gotovo je, da bo šla preko predsodkov, ker ni umetna cvetka, temveč organsko raste iz živih, dejanskih potreb. Lahko trdimo, da se mora koncentrirati okrog problemov, ki se najostreje režejo v naš čas in v usodo človeka, borečega se za svoje dostojanstvo in v mrtvem močvirju nenravnega materializma in v sponah njegovega legitimnega deteta, kapitalistične države. O teh problemih ima učiteljstvo, žal, premalo znanja, ker so nam jih namenoma zakrivali in so tudi danes še sile na delu, da nam resnico vsaj potvarjajo, če je že ne morejo zasenčiti. Zato moramo zaveso sami odgrniti ter si ogledati dejstva, kakršna so, vkljub vsem skrbnim, poklicnim in nepoklicanim varuhom. Idej namreč nevednost ne ustavlja, kaj šele, da bi jih zatrla! Ideje rastejo z rodovi in če ima kdo nalogo, da se z njimi seznanja, smo to mi, učitelji!

NIKOLA ZEC:

ŠKOLA RADA

Često se čuje spominjati «radna škola» ili «škola rada», pa hajde da u kratkim potezima ocrtamo zahtjeve radne pedagogije i njene moderne škole, koja sve to više preotima maha u kulturnih naroda.

Pogrješno je mišljenje, da radna škola propagira ručni rad, kako bi se to možda po imenu njezinom dalo naslutiti. Istina, i ručni rad zagovara ona u potpunoj mjeri, ali je njeno područje rada mnogo šire. Traži rad, djelovanje na svakom području. Moderna radna pedagogija bazira se na psihologiju, te u njoj traži i nalazi oslonac svojim zahtjevima. Pedagogija bez psihološke baze promašena je znanost, zato se moderni pedagozi u uzgoju osvrću sve to više na psihologiju. Nekoji od njih idu i predaleko, pa im pedagogija i nije drugo, no primijenjena psihologija.

U obučavanju valja slijediti tok prirode; drugim riječima, treba oponašati psihičko djelovanje čovjeka koje se očituje u nekom poslu, bilo duševnom bilo tjelesnom. Ne slijede li se u obuci ti psihički momenti, radi se protuprirodno, i uspjeha ne će biti. Kako se danas obučava, nije moguće doći do pozitivnih i trajnih rezultata, jer se u obuci premalo obaziremo na psihičke procese.

Pitajmo se: što znači nešto naučiti, i kada dijete nešto nauči i znade? Znat će nešto onda, kada to bude moglo da bez muke upotrebljava kao svoje vlastito; kad neki pojam bude u njegovoj duši potpuno srasao s ostalom njegovom svijesti, tada će se moći kazati, da to zaista znade. Može li netko bez poteškoće i kada mu se prohtije reproducirati stanovite spoznaje, znak je da mu je znanje solidno. Idemo li za korak dalje, morat ćemo ustvrditi, da je samo ono znanje pravo znanje, kojim se možemo u svakom času da poslužimo. Spoznaje i pojmovi koji kao mrtav materijal leže u spremištu naše duše, samo nas tište, sapinju i štetno djeluju na tvornu našu snagu. Zato je bolje i manje znati, ali to neka bude svestrano i temeljito. Veća se pomnja ima posvetiti dubini nego širini. Površno znanje nije znanje, već balast, koji negativno djeluje.

Što se ima činiti, da znanje bude temeljito? Nastojati se mora da pojmovi budu potpuni, jasni, ideje nepomućene, sadržaj svijesti nenatrunjen maglovitošću. Dva su momenta važna, koji o tome odlučuju:

1. Kod podavanja znanja bdjeti je oko toga, da materija koja se podaje, djeluje na što više osjetila uzgajnika, jer će tako i pojam biti potpuniji. Utjecaj, što ga predmet na nas izvodi, neka dijete **proživi**. Na smiješnom neka se nasmije, na tužnom neka mu srce zaplače. U određenom momentu pružajmo mu samo jednu stvar, ali neka ju promotri sa svih strana; neka

uoči dobre i loše osobine njezine, uzroke joj i posljedice, sastav, oblik, vrijednost, uopće sve što se na njoj zamijetiti dađe. Dogadjaje zbiljske i iz priča, sve neka u duši svojoj proćuti, proživi, ocijeni. I um i mašta i srce neka rade. Dijete neka ne bude samo aperceptivno, jer će tako raditi samo spoznajna strana njegove svijesti, a ne sastoji se uzgoj samo u njegovanju spoznaje, već i čuvstva i volje. Priča o milosrdnom Samaritancu upućena je k srcu. Ukratko: podano gradivo neka djeluje svestrano, sa svim svojim obilježjima, i po mogućnosti na sve elemente svijesti: na spoznajnu, čuvstvo i volju.

2. Drugi je zahtjev, da aperceptivane spoznaje ne ostaju u svijesti neuporabive, nego da se u djelo privedu. Tu se, eto, susrećemo sa zahtjevima radne pedagogije i škole rada. Obuka je svoj konačni cilj postigla istom onda, kada uzgajnik može svoje znanje da dobro upotrebi. Psihološki je pako dokazano, da se do potpuno jasnih spoznaja dolazi samo uporabom istih. Nije dovoljno ni samo nutarnje ponavljanje ili vježbanje, nego je potrebno baš aktivno djelovanje. Motorni živci moraju stupiti u akciju. Svojim radom pomažu nekako u duši utrti putove, i poslije izvršenog djela stvar nam biva mnogo jasnija. Gibanja motornih živaca uopće olakšaju shvaćanje i utuvljivanje nečesa. Promatrajmo samo dijete kad uči pjesmu naizust: ili hoda, ili maše glavom, ili taktira rukom, ili se gega na stolici. Kad bi mu se zabranilo svako i najmanje micanje, uvjeren sam da bi mnogo kasnije naučio pjesmu. Ovu su činjenicu spoznali pedagozi, pa su rad, čin, djelovanje istakli kao važno obukovno sredstvo. Sve se nastoji u djelo okrenuti. Ima i takovih, koji i na tome polju pretjeruju, pa se našao pedagog, koji je objesio klupe, i na nju metnuo djake, da se ziblju i u isto vrijeme memoriraju gramatička pravila. Ako i jest malo smiješno, opet nije neispravno. Fakat jest, da čin ima veliku obukovnu vrijednost. Ne smijemo dalje zaboraviti ni to, da je čin produkt volje; nukamo li nekoga na čin, na djelo, obrazujemo njegovu volju, a to je konačni cilj uzgoja. Jaka volja, upućena na dobro, jest naš ideal. Škola rada dakle ima i tu dobru stranu, da obrazuje volju. Ima još jednu osobitu prednost: ne dozvoljava da se mladež trpa mrtvim znanjem, nego traži razvijanje sposobnosti, kao prvi uvjet svakoga napretka; obava neplodni pedagoški materijalizam, a zagovara moderni formalizam.

Svaka metodička jedinica imala bi da završi **primjenom**, dakle nekim činom, jer to i mora da bude cilj obuke. Gomilanje znanja bez primjene od male je vrijednosti. Više vrijedi agiln čovjek, tvaralački duh i tvorna snaga, nego ne znam kako «živi leksikon» bukvalnog teoretskog znanja.

Rekosmo da svaki predmet pruža gradiva za rad. To stoji. Kod jezikoslovne obuke neka mladež vježba tvornu svoju snagu u sastavljanju

opisa prirode, nekoga lica, dogadjaja, požara, sjetve... Kod povjesne obuke neka na temelju nekog čina kombinira posljedice njegove, ili po činima nekog lica neka konstruira njegov karakter. U zemljopisu neka stvara analogije, po klimatskim i fizičkim odnosima tla neka zaključuje na život i kulturu čovjeka. Gdje god se dađe, neka se pravi crtež, slika, relief modeliranje u pastilinu i glini, crtanje štapićem u pijesku. Stogod je moguće, treba izvesti i u cijelosti izraditi. Duh mladeži neka nije pasivan, receptivan, nego aktivan. Cjelokupna obuka ima da poprimi karakter zajedničkoga rada, a ne pukog predavanja. Radom razvijaju se interesi, radom se jača volja, stvaranjem obrazuje čovjek sama sebe. Radeći se i griješi, ali griješeći se najbolje uči. Najtrajnije, najsolidnije je ono znanje, do koga smo vlastitim radom i istraživanjem došli. Upravo radom i uspjehom raste u čovjeku volja i ljubav za daljnji rad i nove uspjehe. Rad razvija sve sile u čovjeku, samoradnost je konačni cilj zdrave obuke. Rad ušćuva duh i tijelo bodriju, rad je nerazdruživo vezan uz napredak, rad je nosilac sreće; rad čini čovjeka samosvjesnim, jer okušav svoju snagu, ne treba mu biti ovisnim

OSNOVNI PRINCIPI ENOTNE DELOVNE ŠOLE

Skrb za ostale — to je prva skrb demokratske škole, kajti zaostalost u najpretežni većini ne izvira od nedostajanja prirodnih sposobnosti, ampak iz slabijih razmer domaćega življenja. Celo v buržoazni Ameriki so ocenili to zadevo toliko po zaslužanju, da nastavlja jo za pouk v posebnih, zaostalih učenecem namenjenih razredih samo najizvežbanejše najizkušenejše, najbolje plačane in najuglednejše učitelje.

Tudi če se nam ne posreči takoj zadostiti potrebam izrednadarjenih, ampak v nobenem slučaju naj ne ostanejo zaostali brez posebnih prizadevanj šole.

Ustanovitev posebnih razredov za malouspevaajoče je obvezna pri vsaki količjak pravilno urejeni šoli.

Ne smemo zaključiti, četudi sumarnega opisa pouka, ki naj bi zadoščal našim načelnim zahtevam v šoli, če nismo opozorili še na dva neobhodno potrebna pogoja njenega razvoja: šola bodi posvetna in skupna za oba spola.

Argumentirati ta dva zahtevka nima tukaj zmišla. Omenimo samo neodložno potrebo široke propagande teh principov med prebivalstvom. Tu zadene nova šola na odpor zelo razširjenih in vsled tega navidezno izrecno demokratskih predsodkov; tu ni mogoče doseči ničesar s silo, med tem ko se ne dajo skoro naštetii vsi slabi rezultati konfesionalne šole. Osvoboditev šole od vpliva cerkve ni samo važno ampak nam prihaja naravnost kot bistven zaključek njene splošne osvoboditve od državne zasužnjenosti, v kateri je služila kot sadežnik nraavnih izrodkov, ki so jih nazivali: blagotvorci sužnjev.

Skupni pouk je dal povsod, kjer je uveden, najboljših uspehov. «Dandanes ne dokazujejo več, pravi Uippl. — da deklice ne morejo izvršiti onih del in tako uspešno, kakor dečki; vsakdanja skušnja je

o drugima. Radeći najbolje se proživljava neka stvar, a proživlajući najbolje se pamti i uči.

Od malih nogu navikajmo mladež na duševni rad, jer tako najbolje obrazujemo formalno njene sposobnosti. Škola, u kojoj učenici samo slušaju i primaju, a sami ne stvaraju, ne će polučiti valjana uspjeha ni uz najboljeg učitelja-predavača. Nastavnik neka samo rukovodi mladež, a duh njezin nek je trajno budan i agilan. Već sitna dječica kod zorne obuke neka što više rade. Na šk. šetnjama nek se ponese vrpca, lopatica, čekić, pa gdje se samo može, tu neka se mjeri, dube, struže, promatra tlo, žilice, tražeći svemu uzrok i povod. Na području cijele obuke, u svim predmetima, potrebno je radom sticati znanje i znanje okretati u rad. Škola mora da prestane stvarati pasivne ljude receptivna značaja.

Škola rada i radna pedagogija bazirana je čvrstoj osnovici, jakim dokazima i zdravoj psihološkoj pretpostavci, pa joj zato i predstoji lijep razvoj u budućnosti. Istinsko je, prirodna i vidljivih rezultata. Zato je zgodno opazio znameniti jedan pedagog: «Škola budućnosti bit će škola rada, ili uopće ne će biti ništa pametno.»

deklarala nasprotno; sedaj se trudijo dokazati, da delaje to v škodo svojega zdravja.

To dokazati pa je nemogoče: saj so umstvene sposobnosti in fizične moči zelo različne tudi pri dečkih. Vprašanje o neenakosti sil součencev se reši le potem individualizacije pouka, pri tem pridejo upoštevane tudi posebnosti spolov. Napredna pedagogika zahteva posvetiti posebno zanimanje na vzgojne funkcije šole, ki so jih v poslednjem času žrtvovali pouku, razum so stavili na prvo mesto, pozabljalj so pa na vzgojo značaja, na razvitje volje.

V tem povratku h pedagogičnemu voluntarizmu je mnogo resnice. Obenem se je začela pojavljati tudi druga tendenca: od individualizma, od skrbi za to, kako bi najbolje oborožili gojenca za bodočo kariero, za življenjsko konkurencu (pri čemer se je posebno odlikovala napredna buržoazna razmera svobodna šola) prehajajo k idealom razvitja načela solidarnosti in družabnosti pri naraščanju.

Žal pa, da so resnični vzroki, ki ležijo v osnovi teh poskusov, skrajno antipatični. Neposredno se vežejo z imperialistično fazo kapitalističnega razvoja, s kultom vojne države in z njeno naravno potrebo: vcepiti otrokom z dosedaj nepojmljivo silo čuvstvo discipline in božje udanosti državnemu Molohu. Prav to nazivajo dandanes meščansko vzgojo in njeno glavno svetišče je z raznimi frazami pobarvan šovinizem.

Buržoazni svet se ziba med dvema tečajema: med individualizmom, ki ga zahteva svet zasebne lastnine in konkurence, in med vernopodanstvom, kar ne znači drugega kot ugonobitev osebnosti po hierarhični, vojno-obrtni mašini države.

V resnici je eno huje od drugega. Mi ne pozabljam, kakor že povedano, prava osebnosti na svojeobrazno razvitje. Nimamo povoda je prikrajševati, zavajati in vlivati v nasilne forme: Trdnost socialistične družbe ne obstoja v kazarnskem enoličju, tudi

ne v umetnem dresiranju niti ne v religiozni ali estetični prevari, ampak v realni solidarnosti interesov.

Evo! radi tega nam je dostopno načelo najgloblkejšega edinstva pri maksimalni raznolikosti. Vsekakor pa, dasi moramo priznati visoko mesto pri pouku individualizirajoči metodi, vendar najvzvišenejša naloga vzgoje se izraža v ustvaritvi šolskega kolektiva, ki ga veže radostno in trdno tovarištvo, ki vceplja v dušo otroka, razvijajoč scodgovor na nagnenja v njem, široko družabnost, sposobnost realno, z vsem srcem čutiti se kot solidarni del velike celote. Prostovoljna disciplina, duh vzajemnosti, združeno delo, samouprava na načelih popolne enakosti, zborna načela povsod, kjer le mogoče, različni delovni akti, stremenje k obćemu, složnemu uspehu, — evo principe, ki nam vzporedno s proučevanjem prošlega in sedanjega človeštva pri svitu naučnega socializma, ustvarijo onega občana, ki ga potrebujemo in katerega nam nikoli ne vzgoji buržoazna šola, ki ume vzgajati le egoiste ali koštrune. Smoter šole po buržoaznih predstavah je zopern, pa vendar vsaj nekatere metode, katerih se poslužujejo pri tem najboljši buržoazni pedagogi, zaslužijo pozornosti. Resnično, razumen in skušen pedagog ni mogel ne opaziti, da na vsa tri vprašanja: kako vzgojiti voljo, kako sformirati značaj kako razviti duh solidarnosti — je le en odgovor z eno magično besedo: z delom.

Je naravno, da ni mogoče drugače razviti volje, kakor če razvijamo različno smotreno aktivnost. A to dosežemo le, če uredimo pravilno poučevanje dela, s katerim je treba v danem slučaju združiti tudi igro in šport. Kake poteze značaja si moramo najbolj želeti? — Vztrajnost, ljubezen do dela, duh solidarnosti i. t. d.

Vse te poteze značaja izvirajo po kategoričnem pričevanju oseb, ki uporabljajo pedagogično delo kot vzgojno metodo, popolnoma naravno iz delovnega vzgajanja. Slednjic, v kolikor mi pod delovno vzgojo nikakor ne razumevamo izučenja individualnega, rokodelskega dela, ampak spoznavanje delovnih procesov pri kolektivnem delu fabričnega tipa, v kolikor zanašamo v šolo samo eno veliko, kolektivirajočo silo, ki je spajala in skovala edinstvo sodobnega proletarjata. Socialistična šola je dolžna v vzgojnem pogledu razviti, v vso širino delovno načelo, ki se z nekakim strahom v skaženi obliki uvaja po napredni buržoazni pedagogiki.

Pa če je delovni princip še tako važen za vzgojo volje, značaja in solidarnosti — blagotvorni uspehi v teh ozirih se dajo doseči le pri pravilno urejenem šolskem bitju in žitju. Sem spada predvsem bratsko, ljubeznipolno, enako obnašanje učiteljev napram učencem. Že iz tega sledi, da nobena strogost, nobeno kaznovanje si ne more najti mesta v obnovljeni šoli. Med vprašanji, ki so se stavila v Ameriki učiteljskemu kandidatu pri izpitu, se nahaja tudi to: «Čutite li v sebi moč brez kaznovanja vzdrževati disciplino v razredu?» To vprašanje si mora zastaviti vsak učitelj v obnovljeni šoli. Kakor je dokazala skušnja amerikske in norveške šole, primerno veselo in pozorno delo dobesedno uničuje v razredu vse one incidente, ki silijo v nasprotnem slučaju učitelja posluževati se disciplinarnih sredstev. — «Znaj-te zainteresirati otroke» — evo edino pravilo šolske discipline.

Učitelj se mora poglobiti v interese učencev ne pa držati se napram njim kot njihov načelnik, kot kako posebno bitje, dolgčasno in razmišljajoče, prav nič sorodno duši otroka, mora znati nastopati kot

starejši otrok med njimi, kot starejši brat v družini, razne starosti, kakoršna se kaže šola.

Otroci se morajo udeleževati vsega šolskega življenja. Radi tega se morajo posluževati prava na samoupravo in izkazovati stalno aktivno vzajemnost. Ker se pripravljajo postati občani države, morajo čim preje čutiti se občane svoje šole.

Šolsko samoupravo učencev lahko razdelimo na tri rubrike.

Prvič, udeležba učencev v vodilnih šolskih svetih, po pravilih, omenjenih v priloženih določilih o enotni šoli.

Drugič, ta samouprava, — je čisto skupinska uprava učencev. Tu je treba izogniti se onemu, kar je v največji meri zagrešila amerikska šola — postaviti na podlagi volilnega prava svoje vrste male tirančke alj neodstavne oligarhe; in zlo se le še poveča, če določajo tako oligarhijo učitelji.

Razred, ali kakoršno sibodi drugo skupino učencev mora upravljati vsa masa. Radi tega se ustanovi kolikor mogoče večje število službenih mest; obveznosti se razpredelijo na nekoliko točk, počenši z izvedencem v sporih, ki nastajajo pri igri, s sodnikom, predstavnikom razreda pred učiteljem, in končavši z oskrbnikom razredne deske, čistote razrednih podov, reda v bufetu s posodo i. t. d. i. t. d.

Ta opravila ne smejo biti dolgega roka. Otroci jih morajo vršiti eden dan do dveh tednov, premena mora iti po vrsti ali žrebu. Modra atenska demokracija je vpeljala iz nevšečnosti volilnih intrig in pritiska pseudodemokratskih elementov ta načela celce pri tragično resnem delu državne administracije. Tu so seveda mogla povzročiti mnogo škode. Kar se pa tiče samouprave učencev, kj zadeva le mala vprašanja njih bitja in žitja, nadkriljujejo dobre strani teh uredb daleč njih pogreške.

Tretjič, učencem se mora prepustiti popolna svoboda pri organizaciji raznih društev, stalnih in začasnih. Naj si ustanavljajo naučne krožke, redakcije listov, politične klube, društva za ustroj razstav, za šport, za organizacijo plesov, predstav, zborov, orkestrom i. t. d.

Tu je želeti, da sodelujejo učitelji bratsko in pod enakimi pogoji z učenci v teh društvih. Med temi društvji ima in mora imeti šolska zadruga neocenljiv vzgojevalen in poučen pomen.

S temi, splošnimi črtami je opredeljeno notranje šolsko življenje.

Obće mnenje učencev mora biti dovolj silno in v slučaju potrebe se mora pojaviti v obliki gotove obće obsodbe kršiteljev onega realnega in svobodnega, a kljub temu trdnega reda, h kateremu šola stremi.

Kar se tiče šolske administracije, se nahajajo odnosna pravila v priloženih določbah o enotni šoli.

Tu objasnjena slika šole ni toliko idealna, kolikor je vsaj popolnoma zadovoljliva in z našega stališča se jo lahko takoj udejstvi.

Namen te deklaracije je potom ustanovitve obćega tipa šole, ki nam mora biti v prvi vrsti pri srcu — združiti v tem edinem smotru vse do gotove meje razhajajoče se načrte, ki so opredeljeni v starejših dekretih in novih, ki so sedaj v prvič objavljeni in obvezni s pričetkom novega šolskega leta.

Realna izpolnitev tu označenih načrtov je odvisna v veliki meri od dveh pogojev: prvič od sredstev, s katerimi država razpolaga, drugič od mere pripravljenosti učiteljskega osobja.

(Dalje pril.)

GIACOMO LEOPARDI

Priobčila P. L.

V začetku 19. stoletja sta stopila v italijanski književnosti na pozorišče dva moža — velikana po duhu, ki sta s svojimi idejami, deli in vplivi povzročila velikanski in važen preobrat, čegar globoko začrtani sledovi so se neizbrisno utisnili vsem duševnim proizvodom onega časa. Obadva sta spoznala s svojim genialnim duhom živo potrebo po novih smernicah v umetnosti, predvsem v literaturi. Obast: zahrepenela po boljših idejah, kakor jih je rodilo prejšnje stoletje. Zahotelo se jima je novih slovstvenih oblik, bližajočih se bolj realnemu značaju, a ohranjajoč kljub temu umetniški značaj in lepoto. Poskušala sta izobraziti in izpopolniti jezik, ki naj bi bil antičen in moderen obenem, naslanjajoč se pri tem na živi ljudski jezik, zajemajoč iz živega vira ljudske govornice. Obadva sebi in drugim natančna in stroga kritika, spoznala sta z mojstrskim očesom hibe in nedostatke v tedanjem slovstvenem delovanju. Postavila sta si isti vzvišeni cilj — prepoved zboljšanje italijanskega slovstva in sta ga tudi dosegla, dasiravno sta v ta namen ubrala različna pota. Bila sta to Alessandro Manzoni — oče italijanske romantike in Giacomo Leopardi, otožni pesnik bolečine — ohranitelj bajk in klasičnih paganskih oblik, ki jih je pa mojstersko prilagodil modernim zahtevam časa in o njih izražal to, kar je njegov genialni duh izluščil iz kaosa čustev in želja človeških. Pustimo za enkrat pisatelja nesmrtnih »Zarocencev« in oglejmo si nekoliko natančneje življenje in delovanje otožnega globoko čutečega Giacomo Leopardija..

Rodil se je Giacomo Leopardi v Recanati, neznatnem mestecu v Markah l. 1798. Njegov oče grof Monaldo Leopardi je bil plemič starega kova, ves navdušen za obstoječi državni in družabni red in strog nasprotnik revolucije. Prvorojenec Giacomo se je telesno in duševno prerano razvil. Prve početke vzgoje mladega Giacomu sta po navadi v tedanjih plemiških rodbinah vodila dva duhovnika. Toda kmalu je učenec prekašal svoja učitelja. Dobo od 13. do 17. leta je preživel ukazeljni mladenič v bogati očetovi knjižnici. Učil se je predvsem grščine in proučeval stare grške in latinske klasike. Na ta način je postal kmalu izvrsten filolog. Obogatil si je sicer duha in razum, a si pokvaril zdravje za vse svoje življenje. Vsled neprestanega sedenja, vsled nedostajanja gibanja na prostem je že od rojstva šibki in bolehn mladenič zaostal v rasti, ostal suh, slaboten in nekoliko grbast, napaka, ki mu je grenila že itak bedno življenje do groba. Oče ga je sicer ljubil, a se ni brigal za sinovo zdravje, imajoč pred očmi samo misel, da postane njegov sin slaven učenjak. Giacomova mati Adelaida pa je bila stroga in trda žena. Materinske ljubezni in nežnih čustev bi zastonj iskali pri njej, ki ni imela druge skrbi in drugega cilja, nego prištediti in priskopariti nazaj bogastvo, ki ga je imela rodbina Leopardi nekdanj. Nikdar ni bila nežna napram svojim otrokom. Trda, resna in stroga je vladala samovlastno kakor tiran moža, otroke in ostalo družino. Kaj čuda torej, da je mladi Giacomo, prišedši v leta, ko se zbudi v otroški duši tisoč nejasnih želj in hrepenenj, čutil v svoji mehki in vzprejemljivi notranjosti kliti in poganjati ono čuvstvo globoke in trpke otožnosti, h kojemu, se pridružuje še živo, neutešljivo hrepenenje po slavi.

Že v tej dobi samotnega študija v očetovi knjižnici je začel mladi Giacomo pesniti in pisateljati. Sprva je prevajal latinske in grške klasike in pisal razne jezikoslovne in kritične razprave. Že l. 1812, torej 14 leten deček, je spisal tragedijo v treh dejanjih »Pompej v Egiptu« — občudovanja vredno — ne sicer kot umotvor toda z ozirom na mladost pisateljevo. In že 2 leti pozneje kritično razpravo »O ljudskih napakah antičnih narodov«. V tej razpravi opisuje najbolj razširjena praznovanja starih narodov, primerjajoč jih s krščanstvom, ki je tedaj še živo plamtelo v njegovi duši.

Proti koncu istega leta ga je pričela mučiti prva ljubezen. Zagledal se je bil v sestrično svojega očeta, ki je bivala par tednov v očetovi hiši. Toda, boječ kot je bil, si ni upal razkriti svojih čustev občevanju deklici. Le v pesmi je izlival svojo bol. Tej prvi ljubezni podobne so bile vse njegove poznejše ljubezni. Zagledal se je v preproste kmečke deklice, ki jih je videl skozi okno knjižnice in jih opeval pod različnimi izmišljenimi imeni kakor Silvia, Nerina etc.

Oče mladega Giacomu, ki bi se bil na vsak način rad solnčil v slavi svojega sina, je poslal najboljši tedanji milanski reviji »Lo Spettatore« nekaj sinovih prestaviz Homerja in Virgila in dve odi v grškem jeziku, klasično lepi in dovršeni po vsebini in obliki, ki sta vzbudili splošno zanimanje. Giordani, sodruknik te revije — je prigovarjal mlademu, nadarjenemu pesniku, naj posveti vse svoje moči italijanskemu slovstvu l. 1878 ga je tudi osebno obiskal in mu živo in vneto prigovarjal naj uporabi svoje mlade, nadebudne moči domovini v korist in naj pesnikuje in pisateljuje v italijanskem jeziku. Sad tega prijateljskega občevanja ni izostal. V istem letu je objavil Leopardi v »Spettatore« dve krasni pesmi v italijanskem jeziku: »All'Italia« in »Sopra in monumento di Dante a Firenze«. Z objavo teh pesmi se začena Leopardijeva pesniška slava. — Preveč svobodni polet misli, mláčnost v verskem oziru in nešteti dvomi, ki so razjedali dušo mladega pesnika, vse to je globoko žalilo pesnikovega očeta in bilo poleg gmotnih težkoč glavni vzrok, da ni izpolnil svoje-mu sinu najgloblje in najsrčneje želje, da mu ni dovolil prestopiti ozkih mej Retanatijske in se ogledati po Italiji. Ubogi mladenič je poskusil skrivaj ubčzati tem ozkim razmeram, ki so mu tlačile in morale srce in duha. A pazljivi oče je načrt zasledil in ga preprečil. Seleta 1822 se mu je izpolnila ta želja. Ves srčen in upov poln je prestopil prvič meje svojega rojstnega kraja in obrnil svoj korak proti večnemu mestu Rimu. Toda razočaran in pobit se je zopet vrnil v Recanati, kjer se je z vsjo dušo zopet posvetil literaturi, zbral je vse svoje pesmi in jih izdal v Bologni l. 1824. toda kmalu se je zopet naveščal samote. Zbudil se je v njem nemirni duh in želja po novih vtisih, novih doživljajih. Z gmotno podporo svojih milanskih prijateljev in književnikov je preživel 2 leti deloma v Milanu, deloma v Bologni in vedno marljivo delal kljub neprestanemu bolehanju. Iz tega časa izvira »mučeništvo svetih očakov« »Razlaga Petrarcovih rim« in italijanska »Krestomarija«. — Prvo delo te vrste v italijanski književnosti. Bivajoč v Pizi je spoznal tudi Manzonijskega, čigar »Promessi Sposi« so ravno takrat izšli in vzbudili vse-splošno zanimanje in priznanje, dasiravno tudi ni nedostajalo nasprotnikom.

Leopardiju so tedaj zopet pošla sredstva in kazalo je, da se bo moral vrniti v Recanato. Njegovi

nemški prijatelji so mu sicer ponujali mesto klasičnega filologa v Bernu ali Berlinu. Toda dasiravno ga je mikala za tedanje njegove razmere sijajna plača, vendar je ponudbo odklonil, ker se ni mogel ločiti od domovine in ker se je bal, da tamkajšnje ostro podnebje ne bo ugajalo njegovemu rahlemu zdravju. Vrnil se je tedaj v Recanati telesno in duševno popolnoma potrta, brez vsake iskricke upanja, da se še kdaj vrne med svet. In zopet so mu priskočili na pomoč prijatelji iz Florenze. Zbrali so zanj denarja pod pretvezo, da hočejo prirediti novo izdajo njegovih del. Tako vidimo Leopardija l. 1830. zopet v Florenci, kako marljivo prireja pesmi za novo izdajo, katero posveti svojim «Toskanskim prijateljem».

Ko so mu pošla tudi ta sredstva, se mu je konečno posrečilo priboriti si od svoje rodbine mal mesečni prispevek, ki ga je užival do smrti. V istem l. 1830 je sklenil tesno prijateljstvo z neapolitanskim literatom Ranierijem, ki je bival tedaj v Florenci. Videč, kako ubogemu Leopardiju ugašajo življenjske sile, ga vzame plemeniti prijatelj l. 1833 s seboj v Neapelj v trdni nadi, da tamkajšnje solnčno in milo podnebje Leopardija telesno in duševno pokrepča. Pesnikove moči so v tej dobi že tako oslabele, da ni mogel več sam pisati; s težavo je narekoval izlive še vedno svežega duha in dobri Ranjeri je skrbno pisal in hranil te zadnje izlive genialne pesnikove duše. Iz te dobe izvirajo nekatere lirične pesmi, njegovi «Pensieri».

Pojemajoči Leopardi je hotel prirediti skupno izdajo vseh svojih del. A v Neapelju se je temu uprla vlada in tudi načrt, da bi tiskali Leopardijeva dela v Parizu, se je izjalovil. Tako tudi ta zadnji žarek sreče ni prodril skozi oblake nasprotstva na smrtno posteljo pojemajočega pesnika. L. 1837. mu je usmiljena in dobrotna smrt, ko je v življenju v svojih pesmih klical z najslajšimi imeni, pretrgala nit življenja. Ker je ravno tedaj v Neapolju razsajala kolera, je Ranjeri le s težavo otel prijateljevo truplo, da ga niso vrgli v skupni grob. V temni noči so prepeljali truplo iz mesta v vasico Fuorigrotta in ga tam pri cerkvi pokopali.

Če smo se vsaj nekoliko vživeli v to bedno, brezmejno nesrečno življenje pesnikovo, bomo lahko razumeli globoko bol, ki veje iz vseh njegovih del. Telesno pokvarjen, skrajno šibkega zdravja, skoraj vedno v pomanjkanju živeč, z dušo občutljivo in globoko nežno, kakor jo Bog podari samo svojim izvoljenim — umetnikom, mladost brez ljubezni in veselja, samotna in pusta mladost, brezčutna trdost materina, strogi nazori očetovi, izguba vere, mnogi duševni boji, ozke meje recanatske ječe, brezuspešno hrepenenje po ženski ljubavi — vsi ti momenti so pač najprimernejša in najrodovitnejša tla, kjer lahko vzkali in bohotno uspeva trpka otožnost — meiarholija. (Dalje.)

IZ ORGANIZACIJE.

Vodstvo «Zveze» poziva sporazumno z «Delegazione Magistrale Isontina» vsa društva Gor.-Gradišćanske, naj pri pomladanskih letošnjih zborovanjih sprejmejo resolucije, naslovljene na vlado:

1. da se nemudoma sestavi deželni šolski svet,
2. da se uvede redno poslovanje okrajnih šolskih svetov, kjer jih še ni ali so zanemarjeni in
3. da se takoj razpišejo mesta učiteljev(ic), kjer so prosta.

Resolucije naj se pošljejo v dveh izvodih na naslov: Delegazione Magistrale Isontina, Gorica, Ljudska in meščanska šola — Kapucinska ulica.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico sklicuje v nedeljo dne 12. marca svoj redni občni zbor v ljudski šoli pri sv. Ivanu s sledečim dnevnim redom: 1) Predsednikov pozdrav; 2) tajnikovo poročilo; 3) blagajniško poročilo; 4) volitev odbora; 5) volitev delegatov za prihodnje zvezino zborovanje; 6) razno.

Predsednik.

Učiteljsko društvo za polit. kot. Volosko-Opatija obdržavat će dne 2. marca 1922. u pučkoj školi u Matuljima svoju glavnu skupštinu sa sledećim dnevnim redom: 1. Otvorenje skupštine i priopćenja predsjedništva; 2. Čitanje i odobrenje zapisnika zadnje skupštine; 3. Izvešće o stanju blagajne na koncu god. 1921., te izvešće revizora i odobrenje računa; 4. Historijski razvitak škole. Predavanje V. Pajalića; 5. Strukovna organizacija i njezin značaj. Predavanje I. Antončića; 6. Eventualija. Najtopleje se preporuča svoj gg. kolegicama i kolegama, da svakako prisustvuju ovoj skupštini radi njene važnosti.

Odbor.

Poziv. Člani učiteljskega društva za sežanski okraj, ki so prejeli Ročni zapisnik za l. 1922, se pozivajo, da čim prej pošljejo znesek 3 L 50 st. na naslov tovarišice Ane Macarolove, društvene blagajničarke v Sežani.

Učit. druž. za idrijski okraj je imelo svoj redni mesečni sestanek dne 29. januarja v običajnih prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednice.
2. Društvena podpora za Zvezin pevski zbor.
3. Referat tov. L. Kosove: Ellen Key — nekaj njenih nazorov iz «Otroškega stoletja».
4. Slučajnosti.

Tov. predsednica je pozdravila navzoče in konstatirala, da manjka tretjina članstva. Nedelja popoldne je res neprimeren čas za zborovanje, pa ni bilo možno najti boljšega v tem presnetem predpustu. Prosi tovarišice, naj ne omalovažujejo teh naših sestankov, ker dve važni zaslugi imajo vendarle: vzbujajo našo stanovsko zavednost in so nam v podbudo k samoizobrazbi, ki je edina rešitev iz duševne zaostalosti, katero pospešujejo tesne razmere našega od sveta tako oddaljenega mesteca. Le neprestana lastna delavnost nas bo obdržala v stiku z duhom časa. Zato je začelo naše društvo prirediti tedenske neobvezne sestanke, takozvane «preje», pri katerih se čitajo poljudno-znanstvena in beletristična dela. Da bi se pridružili tudi mi izobraževalni akciji tov. Hreščaka, smo segli najprej po Gosarjevi brošuri, poleg nje se je čital tudi Cankarjev zbornik in Umetnikova trilogija. Dosedaj so se vršile tri preje in so bile prav dobro obiskane.

2) Sklene se, da se pošlje Zvezinemu pevskemu zboru 50 L, kateri znesek je v razmerju s skromnim številom družtvenikov.

3) Tov. L. Kosova je obrazložila pedagoška načela velike švedske individualistike, zlasti nam je podala njene misli iz poglavij: «Otroška pravica izvoliti si svoje starše», «Vzgoja» in «Bodoča šola». Za njen trud so se ji poslušalci iskreno zahvalili.

4) Sklene se, da se naroči na Njivo, Nove zapiske in Prerod. Prihodnje zborovanje se vrši 4. marca ob 9¼ v navadnih prostorih.

ŠOLSKE VESTI.

Iz književnega pregleda nemškega pedagoškega lista. Richard Rothe. Kindertümliches Zeichnen. Deutsch. Verlag f. Jugend u. Volk. Wien. Cena 240 K. 250 strani, bogato ilustriranih.

V tej knjigi podaja R. Rothe, prvič popolni psihološki sestav otroškega izražanja na grafičnem polju. Dosedanja literatura je le konstatirala posamezne razvojne stopnje, on odkriva sistem in formulira postavbe, po katerih postane otroško izražanje. «Sistem o ploskovnosti», «Vera v popolnost» nam razložijo, kar je bilo dosedaj v otroški risbi še nejasnega. Pokaže nam pot k popravni učenčevih risb in k sistematičnemu opazovanju narave. Zanimive so njegove predvaje za opazovanje slik in predlogi k umetniški vzgoji, ki je mnogokje zavožena.

Nazadnje podaja pisatelj razdelitev učne snovi v «ročnih delih» po tednih — za 1. 2. 3. 4. in 5. šolsko leto.

Lehrmeister Bücherei. Verlag Hachmeister u. Thal. Leipzig je izdala 6 novih knjižic, v katerih daje šte-

lena Goldbaum voditeljica tečaja za matere in vzgojiteljice na Dunaju, dragocene nasvete, ki seznanjajo matere z duševnim življenjem otrok in jih navajajo k opazovanju njihovega duševnega razvoja.

Naslovi so: Št. 503 — 504: Di Mutter als Lehrmeisterin ihres Kindes. — 228: Papierarbeiten. — 307: Kartonarbeiten. — 569: Allerlei aus Zündholzschachteln. — 585: Was sollen unsere kleinen schenken. — 598: Spiel u. Lied in der Kinderstube.

M. B.

Pomota. V «Ročnem zapisniku» je v imeniku učiteljstva sezanskega okraja pri rojstni letnici tovarišice Ljudmile Rebek v Komnu tiskovna pomota. Stati bi moralo 1901, kar s tem popravljamo. Napaka je tudi v podatkih o tov. Hermini Wilfer, ki je namočena v Sežani in ne v Lokvi.

Er. cor. V šesti številki Uč. lista str. 42, 2. kolona 23. vrsta od zgoraj je popraviti pasus «in tudi ne o novi komisiji» v «in tudi ne v novi komisiji», ker je sicer skvarjen smisel.

KNJIŽEVNOST IN UMETNOST

France Bevk: Pesmi. Najtežje bredem skozi dela tistih avtorjev, o katerih vem, da zavesno pripadajo kaki «šoli» ali struji. Kar je v znanosti upravičeno in deloma celo potrebno, to je navadno pri umetnosti odveč: rubriciranje. Ima pa strujarstvo v umetnosti še drugo senčno stran: kdor se proglašja za zastavonošo ali navdušenega pripadnika gotove sekte, ta je navadno najmanj umetnik. In imeti posla s takimi ljudmi je težko.

Ali pripada Bevk kakšni literarni struji? Oficijelno menda nobeni. Po letih in izkustvih je bržčas prezrel, da bi se zapisoval časovnemu izrodkarstvu. Je pa Bevk iz literarnega kolena Dominsvetovcev, in sicer iz Izidor Cankarjeve skupine Lovrenčič-Majcen-Velikonja. V tekstu iste revije kakor trojica je rasel in dorasel. Tak stoji danes pred nami.

Tudi Bevk je imel in preživel dobo svojega Sturm und Dranga. Najelementarnejše je tičal v njej med leti vojne. Bili so takrat časi, ko sem bral Bevkove proizvode, pa sem se vprašal pri sebi: Kam gre tvoja literarna pot, prijatelj? In si nisem vedel odgovora. Bevkova produkcija je bila v tistih časih kot naraščajoča voda: odposod pritoki, struga nenakomerno izkopana, tok deroč, neugnan, divji. Potem je prišlo iztreznenje. Bevk se je otreasal kaotičnosti, ostrgal je s sebe tujo navlako in se je pojavil pred bravci svoj, soliden. Za takega nam ga razodevajo «Pesmi», ki o njih pišem.

Že naslov knjige sam nam razodene, da oče verzov, v njej objavljenih, ne hlata po zunanjem lišpu. Ponižno, skromno nam podaja kar je napisal v raznih etapah svojega pesniškega razvoja; deloma napisal, deloma ustvaril. Kajti ni vse enake vrednosti, kar je natisnjeno v «Pesmih». So med njimi take, ki jim nihče ne more odrekati umetniškega prizadevanja in pesniške cene. Sem štejem zlasti: Otrok poslušaj (str. 18), Pred viharjem (27), Bolest (31), Zapuščena (37), Molk (41), V noči (45), Roža Marija (46), Verz (50), Jasnina (53), Zimska silhueta (55), Prvi hip ljubezni (57) ter zaključno Prebujenje (60). — V ostalih pesmih obdeluje Bevk motive rodne grude (Jutra v Brdih, Tolminska pomlad), vojne sujete (Na maršu, Motiv itd.) ter momente

ljubezni. Da, skoraj bi dejal, da knjiga organsko začne šele v III. delu, tam, kjer se vrstijo pesmi o ljubavi. Vse drugo napravlja name vtis nekake navrženosti in dodatka.

Bevk je pristna pesniška natura, in sicer tem bolj umetniška, čim bolj se v literarni produkciji brzda. Vreden je zategadelj, da se o njem govori in piše, predvsem pa, da se ga spoznava naravnost iz njegovih del. Zato prijazno priporočam njegovo knjigo vsakomur, ki mu je do spoznavanja in spoznanja naše literature, posebno domače, primorske. Bevka samega bo vsakdo najbolj našel v pesmi «Verz»:

«Nemiren sem, ko voda, ki šumi,
razbit ko slap, ki v brezno moč prši
in sam si šteje kaplje bolečine,
ki padajo vse dni, vse dni...»

Knjiga stane vezana, opremljena z risbami slikarja F. Kralja L. 4'50 in se razprodaja v Trstu pri Stoki in Traniju, v Gorici pa v knjigarni Kat. Tisk. Društva.

Stano Kosovel.

Izšla sta knjigi: **Fran Levstik**, in **Fran Erjavec**, izbrani spisji za mladino, ki ju je izdala učiteljska tiskarna v Ljubljani. Knjigi sta priredila tovariška Fran Erjavec in Pavel Flerè, ilustracije so od Antona Koželja in Franceta Podrekarja. Deli sta zelo lepo opremljeni in delata čast tiskarni. —

Uprava «N. Roda» naznanja vsem šolam tolminskega okraja, da je naročil okr. šolski svet v Tolminu za vsako šolo v okraju po en izvod «N. Roda». Ker je prišlo pa poročilo prepozno za februarško številko, dobijo vse šole prvi dve številki skupno z marčno. —

Delegacijsko zborovanje «Zveze» se bo vršilo v prvi tretjini julija in to radi želj, izraženih Zvezinemu predsedstvu od raznih strani. O Binkoštih sta namreč ie dva dneva prosta, vsled česar bi zborovanje pod pritiskom časa preveč trpelo.

Predsedstvo opozarja društva, naj pri pomladnih zborovanjih volijo delegate po običajnem sorazmerju. Kakor se je povdario že na kongresu v Vipavi, naj se ne volijo več delegati, ki se vzlic izvolitvi niso udeležili lanskega delegacijskega zborovanja in tudi ne taki, ki bi letos prevzete dolžnosti ne izvršili. Važna mesta v organizaciji naj prevzamejo vestni ljudje, da gremo naprej in navzgor.

STATISTIKA NAROČNIKOV NA „NOVI ROD“.

GORIŠKI OKRAJ

IME ŠOLE	Štev. razredov.	Štev. otrok.	Štev. naročnikov za l. 1922.	V odstotkih %	Povprečno na vsako učno moč
Št. Maver (Pevma)	?	?	—		
Miren	3	314	40	12·7	10
Murovci	?	?	—		
Opatjeselo	2	107	—		
Orehovje (Bilje)	?	?	—		
Osek - Vitovlje	3	145	26	18	9
Otlica	2	172	5	3·5	2
Ozeljan	2	200	34	17	17
st. Peter	2	285	—		
Pevma	2	151	—		
Plave	1	92	10	10·8	10
Podgora	2	161	20	8·6	14
Podlaka	?	?	—		
Podsobotin	1	103	13	13	13
Prvačina	3	231	22	10	7
Ravne (Grgar)	1	70	—		
Ravnica (Solkan)	1	75	—		
Renče	3	317	73	23	24
Rihemberg	4	413	50	12·1	12
Ročinj	2	150	7	4·7	3
Rupa (Miren)			—		
Solkan	4	390	50	13	13
Sovodnje	2	154	18	11·6	9
Skrilje	1	104	—		
Srednje - Kambreško	1	?	1		1
Šeberljak (Kanal)	1	55	2	3·6	2
Šempas	2	204	15	8	7
Šmarje p. Štanjel	2	179	5	3	2
Štandrež	3	322	58	20	19
Tevče	1	46	—		
Št. Tomaž (Sv. Križ)	1	90	3	3·3	3
Tribuša Gor.	1	72	3	4·3	3
Trnovo	1	121	—		
Vedrijan	1	154	—		
Vipolže	1	113	3	2·6	3
Višnjevnik	1	133	—		
Voglari (Trnovo)	?	?	—		
Vogrsko	2	233	—		
Vrata (Čepovan)	?	?	—		
Vrh pri Kanalu	1	35	—		
Vrh (Rubije)	1	41	—		
Vrtobja	3	304	36	11·8	12
Vrtovin	1	72	—		
Zalošče	2	110	23	20·9	11
Zapotok	1	62	—		
Žablje - Velike	1	74	—		

35 šol na Goriškem ni naročilo nobenega izvoda „Novega Roda“! Ker je prav lahko mogoče, da so se naročilna pisma marsikatere šole izgubila, bomo izpregovorili besede, ki nam silijo v pero, šole, ko zaključimo to statistiko.

(Dalje.)